

ній статті ясно скроплює ці невинні „оказательства“ водницею найвних і суперечних міркувань і густо посипає та приперчує їх такими сакраментальними словечками як „государственная измѣна“, „заговор“, то-що. Як з панакхид та обідів народилась державна зрада—то вже секрет Меньшикова, якого ми не можемо діяти. Але мимоволі встає питання: та неже авторі опих безглузких дурниць хоч самі вірять у власні вигадки? І за кого вони мають свою авдиторію, коли зважуються виступати перед нею з такими „фактами“ й „доказами“? Що це—знущання над добрим розумом, чи необмежене нахабство людей, що всякий стид і сором згубили?..

А втім вони, певне, добре знають свою публіку, бо, коли вірити „Новому Времени“,—„докладъ и пренія часто прерывались рукоплесканіями, а заключительное „заявление“ собрания въ совѣтъ старшинъ оглашено буквально при громѣ рукоплесканій“. А „заявление“ це вимагає, щоб доклад Савенка й дебати надрукувати і поширити між членами Думи і Ради та громадськими діячами і ще „особо довести до свѣдѣнія“ міністрам те, про що наплів безкостим язиком Савенко...

Савенко чудово знає свою публіку, і свою публіку не гірше знає й свого Савенка...

Два сини.

Український народ сподобився великого щастя: до його призналися ще два сини його. Один, правда, син старий, що й давніше робив собі кар'єру на своєму „тоже-малоросійським“, зате другий—молодий, свіжо випечений, мовляв, бо тільки недавнечко просіяніе дістав. Але обидва роспинаються за свою любов до „малорусского народа“, обидва тепер про його тільки й говорять, обидва сяють на його користь завзяттям, як... ну, як допіру вичищені самовари.

Обидва сини... ми й забули подати їх наймення: один д. Локоть, колишній трудовик, другий д. Савенко, колишній... та хто може сказати, чим колись був Савенко і д. Локоть, і д. Савенко, які ще недавно змагалися про „мазепинство“ в київському клубі націоналістів, тепер припали до одного джерела, щоб довести свою любов до „малорусской вѣтви русского народа“. І д. Локоть, і д. Савенко однаковим способом доводять свої погляди, і той і другий посилаються на небіжчика Столиціна й його іменем—однаково виводять на чисту воду „мазепинское движеніе“. Правда, д. Локоть, як молодий ще син, трохи наче вагається і соромиться на всю горлянку кричати й навіть ніби обороняє „етнографическій націоналізм“. Затє надолужує більш досвідчений старший брат його, який називає плахт в українському клубі не забавившись колись своєю милостивою увагою. І дякувати цим двоє синам, українське питання за останні дні зробилося в Росії досить сенсаційним, що не сходить з газетних сторінок.

Та подяка подякою, а не завадять і порівняти, хоч на одному пункті, те, що говорять обидва сини, тим більш, що на одне джерело обидва вони посилаються.

Обидва вони розмовляли про українство з небіжчиком прем'єр-міністром Столиціним. Першим розмовляв д. Локоть. Як ще молодий і недосвідчений син, він образився за те, що українців у відомому циркулярі внородцями найменовано, і так просто про це й заявив Столицінові.

„Да,—сказав Петръ Аркадьевичъ.—это была несомѣнная ошибка! Я не знаю, какъ этотъ терминъ попалъ въ циркуляръ! Во всякомъ случаѣ его употреблѣть по отношенію къ малороссамъ не слѣдовало!.. Противъ этнографического націоналізма государство ничего имѣть не можетъ. Мы боремся и будемъ бороться съ украинствомъ только постольку, поскольку это теченіе является антигосударственнымъ.“

Другим говорив з Столиціним другий син „малоросійской вѣтви“ і почув од небіжчика вже зовсім вшпій речі. „Пропаганда мазепинского движенія,—мовив цим разом Столиціні,—ведеться въ вашемъ краѣ на прусскія марки“.—„Да, говорятъ“,—лагідненько завважив д. Савенко.—„Не говорятъ,—прикрикнув на його Столиціні,—а правительство располагаетъ документами, подтверждающими это“.

Ви завважили, що Столиціні кожного разу говорять те, чого бажає той чи инший син „малорусской вѣтви“? Соромливий син, д. Локоть, ще поки дарує нас правом на „етнографическій націоналізм“—і Столиціні з ласкавим видом і без сварки посиіпає його задовольнити: „противъ этнографического націоналізма государство ничего имѣть не можетъ“. Безсоромного сина, д. Савенка, вже не піймаєш на аудочку етнографического націоналізму, коли навіть плахта для його синонимом сепаратизму й мазепинства стала—і Столиціні зараз же витрушує перед д. Савенком з схованок державного архива таємні документи про прусскія марки... І цікаво, що обидва вірні сини й досі держали тільки для себе ці надзвичайної ваги таємниці, якими поділилися з ними перший міністр, і вийшли з ними на людє тільки тоді, як автора сенсаційних заяв не стало вже на світі. І ще мабуть цікавіше, що Столиціні д. Локоть понизив як-раз ук-

раїнськї товариства культурного значіння, а Столиціні д. Савенка й не пощобував вігнути в дугу тих „мазепинців“, що з прусських марок користуються. Давно вражають оці—„строгость безъ послабленія“ в одному разі і неврозуміле „попустительство“ в другому, і спільний герой двох синів „малорусской вѣтви“ фатально якось скидається на того героя української казки, що притавцює на похороні й гіркими обливається на весіллі...

Певна річ, усе що пишуть тепер два сини—їхня власна вигадка: Столиціні все ж таки не був такий плохий, щоб тільки потакувати смирененько своїм розмовникам. Корінь справи лежить тут в иншому. Мертвим тілом, кажуть, хоч паркан підпірай,—і два сини заходились тепер гарненько коло цього спасеного діла: д. Локоть підпірає свій паркан, а д. Савенко—свій. І мабуть не Столиціні треба вивуватити, коли обидва паркани не в один бік хиляться.

Сергій Єфремов.

Ясної пам'яті.

Минуло вже більше трьох років, як помер український громадянин. Ідейний та щирий, до того ще й активний, як мало хто з инших, Генієм він не був. Якіхсь надто визначних талантів теж не мав. Мав лиш любов велику до України і бачив у розвитку її (України) запоруку всевітнього поступовання. Мав ще волю міцну та володів невичерпанам джерелом енергії. Отже, коли й визначався з помін инших, то не більше, як один від одного в квадраті. Особливо ж визначну рису хіба ду мав, що був високої марки громадянином серед безгромадського громадянства. Взагалі він був одним з піонерів громадскости на Україні.

Як помер він, по йому панакхиду одправили та пісні похоронні одспівали. Та... та на тім і кінець став. А в тім ні. Це ще не був кінець. Ще гурточок людей, що схотів ушанувати пам'ять громадянина-небіжчика виданням біографічно-літературного збірника, його імені присвяченого, звернувся до громадянства українського і одержав „три оповідання, один історичний дослід та декілька віршів“). Це стільки матеріалу для збірника назбиралося рівно за півтора роки. Власне, коли розглянутися добре, півтора роки і не геть-то вже довгий час, особливо ж, коли на нашу українську вдачу його приміряти. Отже, виходить, що як і по цьому мине років з півтора-два, то задуманий збірник і справді вляється видати в такому самому масштабі, як і думалося. Але... час іде, і життя на однім місці не тупочеться, а теж уперед посувається. Отже доки укр. громадянство намірється вшанувати пам'ять Дмитрієва виданням літературно-біографічного збірника, життям потроху вже починає „виставляти“ з своєї хати тих, що й про самого Дмитрієва чимало б могли розповісти і, таким чином, накладе вже свою важку руку на розпочату справу. Лиша доля свіжо оце забрала від нас Гр. Шерстюка, що коло українських справ

*) Див. статтю С. Р. „Пам'яті Миколи Дмитрієва“ у 231 числі „Ради“ за цей рік.
Гр. М.

* *

І де б нам взяти крил орлиних,
Щоб враз піднятися од землі,
Летіть, спиняться на вершинах
І там забуть свої жалі?

Так тяжко жити між рабамъ,
Давиться, плакати і вітхати,
Втішати, дурити себе думками
І неприкаяним блукати.

Коли б хоч день, одну годину
З орлами вільним пожити,
Побачити рідную країну,
А потім з усміхом спочити!..

П. Гай.

Лямпадка.

(Оповідання).

Двері рипнули і стара Яковенчиха, не підводячи очей, запитала:
— Оляно, а що робить стара Мареничиха?

У відповідь їй почувся не голос її невістки, а незнайоме чоловіче кахикання. І коли вона підвела очі, то побачила наперед себе двох невідомих людей. Обидва були одягнені в чернечу одіж і держали в руках авічайні чорні чернечі шапки. Старіший з них мав на грудях великого священницького хреста; довге волосся, велика срібляста борода і побожний погляд чорних очей, зовсім надавали йому вид панотця. Молодший був вищий, чорніший і ніби то простіший.

Поки Яковенчиха опам'яталась від несподіванки, обидва ченці підійшли ближче до ікоя і почали хреститися.

— Влагословен Господь наш...—почав звичайним церковним тоном старіший.

— Амін!—на кінці виголосу проспівав молодий.

Тут Яковенчиха зрозуміла, що захожі гості почали служити хатню одправу. І мимоволі коли вона тільки почувла ім'я Господа, ноги її підігнулися, вона стала навколішки і побожно зашепотіла молитви. Через хвилину вона помітила, що коло неї стояла Оляна, і, не зважаючи на свою вагітність, клала земні поклони. А коли оглянулася до дверей, то побачила там високу гарну постать свого